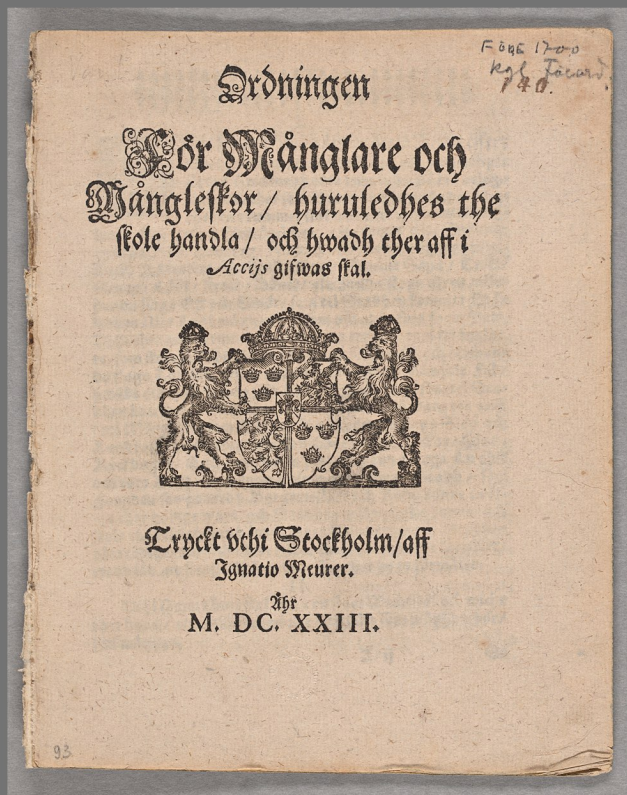

Ordningen för Månglare och Mångleskor, huruledhes the ...

SOT // Kungl. förordningar / I. saml.

Tillkomstår 1623

Digitaliserad år 2016

National Library
of Sweden

Föreg 1700
Kgl. Jaccard
140.

Ordnungen

Vör Månglare och
Månglestor / huruledhes the
skole handla / och hwadh ther aff i
Accijs gifwas skal.

Tryckt och i Stockholm/aff
Ignatio Meurer.

M^hr
M. DC. XXIII.

171

Imprimatur

Die 17. April 1711
In der Stadt Hamburg
In der Wohnung des
Herrn Johann
Herrn

Imprimatur
Herrn

M. DC. XXIII.

I.

Kal i hwar Stadh öfwer heela Riket effter
Stadsens lägenheet vprättas ett temmeligie
stoort Hws medh tree rum vthi/ på een beleg-
ligh ort/ther som Båtar kunne tillånda: Vthi
thet ena rummet skal wara ett wist taal Mång-
lare / som hafwa förmögenheet vthi stoort eller Summor
vptöpa Bast/ Honning/ Wax/ Flest/ Talgh/ Liws/ Siel-
speck/ Kötenfett/ Hollenskt Säpa / Swenskt Säpa / Twäl/
Senap/ Löss/ Åreer/ Bönner/ allehanda slags Gryn/ alle-
handa slags Ost och Smör/ som til Stadhen kommer Siö-
ledhes eller Landwägghen / såsom och at hafwa faalt Salt.
Vthi thet andra rummet / skal wara ett wist taal Mångla-
re/ som skole vptöpa allehanda slags ferst Fisk/ och allehan-
da slags Torrskiff / såsom och allehanda slags Rimsalt Fisk/
hwilke och skole hafwa salt Lay/ Sill och Ädl/ som til Sta-
dhen kommer. Vthi thet tridie rummet skal wara ett wist
taal Månglare/ som skole vptöpa allehanda slags Siö och
Landfoglar/ Haarer/ Kalkonehöns/ Gås/ Ankor/ Höns/
Kycklingar/ Egg / och holla faal allehanda slags Lwtskiff
och vort Rött / så många skole wara i hwar Stadh / som
Sognden sampte medh Borgemestare och Rådth kunne pröf-
wa ther nödige wara/ och Stadhen wäl vpholla kunne/ och
skole the vthi theras handel wara Konungen och Stadhen
rättrådige/ och sigh rätte effter thesse författade Artikler/
wedh sådane straff tilgörandes / som ther hoos förmåles.

II.

Vthi samma hws skal wara en stoort Wichtskal och wichte
ther hoos / ther alle förbemele Perzeler som wägghas bör/
skal wägghas.

2 ij

Sä

III.

Så skal och hwar och en Månglare hafwa sin egen Skål och wichte til 40. Skålpund rått wichte / medh hwilken han i smått skal wåga alt thet som wågas bör.

IV.

Ingen / hwarken Borgare eller annan / hwilken han hållt är / skal måge någre sådana Pergeler i stoort / smått eller i hufwetaals at sälia / vthan then Månglare som thet til förordnat är / beslås någon thet medh / miste thet han seljer til Hospitalet / och böte 20. Mark til trestiffres / Konungen / Stadhen och Målsäganden.

V.

Inke skal heller någhre Månglare sådana Parzeler annorstådes i Staden sällie / än vchi samma Månglarehws. Gör thet någon och blifwer taghen thet medh / miste Pergelerne han säljer til Hospitalet / och böte 40. Mark til trestiffres / Konungen / Stadhen och Målsäganden.

VI.

Bönder och andre som til Staden komma medh Smör och Talgh / Wax / Bast / Flest / Jfler / Stålspeck / Löss / Senap / Egg / Erter / Bönor / Rökensfett / Liws / allehandas slags Gryn / Rimsalt Fisk / Torrskiff / Ferst Fisk / Haarer / Gås / och allehandas slags Sidö och Landfogler / Kalkoner / Ankor / Rycklingar ic. Skole inge annorstådes tillånda / Siöledes eller ifrån Landet / än til samma Månglare hws / ey heller skal Månglarne thet annorstådhes vptöpa och hemligen i Månglarehwses instingia / Blifwer någhon thet medh beslagen / miste thet som köpes eller seljes til Hospitalet / och böte Konungen / Stadhen och Målsäganden Penningar 40. Mark til trestiffres.

VII.

Alt thet som Månglare inköper / ehwad thet hållt är / eller och til at vchfalia / wil faalt hafwa / thet skal han alt
hoo

142
hoos Upsendes Mannen ansåya och uppskrifwa låta / och i
Månglare hwiset wåga / måta eller räkna / och Sedel på
taga / förr än han något thet aff säljer / i stoort eller smått /
för sumar han thet / och seljer förr än thet är så skeedt / böte
40. Mark til trestiffes / Konungen / Stadhen och Måls-
äganden.

VIII.

Månglare skole så vthi thetas såliande emoot fattighe
som rükte bruka råte wicht / och thet medh ingen swijka eller
bedraga / Sins thet at någon annorledes gör / och thet kan
honom görligen påtygat warda / böte 400. Mark til tres-
stiffes / Konungen / Staden och Målsäganden / eller stände
sådant straff / som Lagh förmåler / än han ey botum orkar.

IX.

Och skal Inseendesmannen hafwa grane inseende medh
Månglare / at the icke bruka någhon fallsheet medh thet
som the sällie / och anten något thet vthi innengia som in-
et vara bör / eller sällie ett för annat / eller någhot för bät-
tre än thet är / sällie förderfwade Urter / Bööner / Grynn /
gamble luctande Haarer / Songler eller hwadh thet helst
wara kan / sins någon thet med böte 40. Mark / Konungen /
Staden och Målsäganden til trestiffes.

X.

Så skole och Månglare alqudh sällie thetas Smör / Ost /
Talgh / Fisk / Urter / Gryn / Songler / eller elliest hwad the
hafwa faalt / effter then werdering som thet vppå görs /
och ey dyrare / sällier thet någon högre och sinnes thet med /
miste Parzelerne til Hospitalet / och böte 12. Mark / Ko-
nungen / Stadhen och Målsäganden.

XI.

Når Månglare hafwe alt thetas låtet til Books föhra
hoos Inseendesmannen / huru mycket the aff hwart slag
köpt hafwa / skole the fyre Wætor thet effter leswerera Up-
sendes

seendes Mannen sine Sedler igen / och straxt thernåst vthgifs wa Accijsen / effter then ordning som här effter förmåles / försommer någon medh Sedelen / och Tullen ey således aflägger / böte Konungen / Stadhen och Målsäganden 40. Mark til trestiptes.

XII.

Allt Smör / Ost / Wax / Honung / Flest / Talgh / Siel-speck / Rökensfett / Torrfisk som vthrijkes skeppes / och mången ey förmd at köpa / thet skole the låta genom Wägghen wägas / och låta Passera medh en Sedel til Tyske Tullen.

Verderning vppå the Bertzeler som Wänglare sällia skole i thet första Rummet / och hward ther aff skal gifwas i Accijs.

2½ Mark Bast	15. penn.
23. Mark Wax	8 öre.
5. Mark Flest	1¼ öre.
7. Mark Talgh	1¾ öre.
10. Mark Liwa	2½ öre.
Lisp. 8. Mark Yster	2 öre.
3. Mark Siäl-speck	¾ öre.
8. Mark Hollendsk Säpa	2 öre.
6. Mark Swensk Säpa	1¼ öre.
5. Mark Rökensfett	1¼ öre.
8. Mark Senap	2 öre.
Neswen 3. öre Lööf	2¼ penn.
Bortn 4. Dal. Smäl	4 öre.
	18 öre.

	18. öre	Erone ärter	$13\frac{1}{2}$ pen.
	16. öre	Gemene ärter	$\frac{1}{2}$ öre.
	12. öre	Gråå ärter	9 pen.
	10. öre	Svenske Bönner	$7\frac{1}{2}$ pen.
	8. öre	Finske Bönner	$\frac{1}{4}$ öre.
	8. öre	Finske Erter	$\frac{1}{4}$ öre.
	24. öre	Böhwete Gryn	$\frac{3}{4}$ pen.
	28. öre	Herbe Gryn	$\frac{3}{4}$ öre. 2 pē.
	20. öre	Haffre Gryn	15. pen.
	12. öre	Korn Gryn	9. pen.
	1. Mark	Sale	$\frac{1}{4}$ öre.
	2. Mark	Lunborgs Sale	$\frac{1}{2}$ öre.
1. Lissp.	7. Mark	Skåregårdz Smör	$1\frac{3}{4}$ öre.
	7. Mark	Ålandz Smör	$1\frac{3}{4}$ öre.
	6. Mark	Finske Smör	$1\frac{1}{2}$ öre.
	6. Mark	Norlands Smör	$1\frac{3}{4}$ öre.
	7. Mark	Smålandz Ost	2 öre.
	8. Mark	Westgöte Ost	$1\frac{1}{2}$ öre.
	6. Mark	Ålandz Ost	$1\frac{3}{4}$ öre.
	7. Mark	Hollandz Ost	1 öre.
	4. Mark	Helsinge Ost	$1\frac{1}{4}$ öre.
	5. Mark	Grön och hwijt Holland Ost medh Commin.	$1\frac{1}{4}$ öre.
	4. Mark	Hollands Curmans Ost	$1\frac{1}{4}$ öre.
Kanna	6. Mark	hwijt Honung	$1\frac{1}{2}$ öre.
Kanna	4. Mark	Honung	1 öre.

Verdes

**Verderning vppå the Bertze-
ler som Wånglare sällia skole i thet
andra Rummet/ och hwad thet aff skal
gifwas i Accijs.**

	Lampredas eller Neijen ögon.	
	Lax	
	Lorff	
	Ruder	
	Flundror	
1. Lissp.	Göds	1. ore.
4. mark	Girs	
	Sijf	
	Gedder	
	Laka	
	Abborer	
	Fidh	
1. Lissp.	Nål	
3. mark	Möre	18. pen.
	Simpox	
	Dixer	
1. Lissp.	Löyor	
1 1/2 mark	Nors	9. pen.
	Strömming	
1. Lissp. 2 1/2 Mark	Nål	15. pen.
	Flamst Sill	
Walen	Skäre Sill	18. pen.
3. mark.	Skotte Sill	

4 1/2 Mark

	4 $\frac{1}{2}$ Mark Lax	1 $\frac{1}{8}$ öre.
	2 Mark R. Forst	1 $\frac{1}{2}$ öre.
	1 $\frac{1}{2}$ Mark R. Scromming	9. pen.
	2. Mark R. Fjdh	1 $\frac{1}{2}$ öre.
	5. Mark Bergerfist	1 $\frac{1}{4}$ öre.
	4. Mark Grå sder	
1. Lissp.	4. Mark Gedder	} 1. öre.
	4. Mark Norf	
	3 $\frac{1}{2}$ Mark Fjdh	} 21. pen.
	3 $\frac{1}{2}$ Mark Sijf	
	3 $\frac{1}{2}$ Mark Braxen	} 1 $\frac{1}{4}$ öre.
	5. Mark Kocker	
	5. Mark Longer	
	15. Mark Flundror	

**Werderning vppå the Bertze-
ler som Wänglerne sällia skole i thet
tridie Rummet / och huru ther aff skal
gifwas i Accijs.**

1. Lissp. 4. Mark. Fore Rött	1. öre.
12. öre. Hara	9. pen.
14. öre Jerpe	3. pen.
8. öre. Orre	6. pen.
12. öre. Fiedur	9. pen.
2. öre. Dufwo	1 $\frac{1}{2}$ pen.
3. öre. Åkerhöns	2 $\frac{1}{4}$ pen.
1. öre. Kramsogel	3 $\frac{1}{4}$ pen.
1 $\frac{1}{2}$ öre. Allehanda slags Småfogel	3. öre

Ördning för Wängelskor / som sällie al. 147

lehandas slags Syltor / Blodkorfwar och Pölskor /
huruledes och hwar the handla skole / och hwadh thet
aff skal gifwas vthi Accijs.

I.

Sörst / skole i hwar Stadh i hela Riket / effter Stads-
zens lägenheet vara ett wist taal Wängelskor / som
skole sällia allehandas slags Syltor / Blodkorfwar
och Pölskor / och skole the vthi thetas handel vara Konun-
gen och Staden råträdige / och sigh rätte effter thesse föra-
fattade Artikler / widh sådant straff til görandes / som här
effter förmåles.

II.

Skole the sälla thetas Sylte / Blodh och Grynkorfwar
sampt Pölskor / in uppå Torget widh en sijda / särskile ifrån
andre Wängelskor / finnes någon annorstådes / ehwar thet
helst vara kan / at sälla sådant / eller och Brennewån / miste
alt thet han rå faalt hafuer til Hospitalet / och böte Konun-
gen / Staden och Målsåganden 20. Mark til trestiffes.

III.

Skole alle Wängelskor och Sylterkor vara förpliktat
at föra reenligt thetas Sylter / Korfwar och Pölskor på
Torget / beslås någon som ey så gör / miste hwadh han faalt
hafwer til Hospitalet / och böte Konungen / Staden och
Målsåganden 10. Mark til trestiffes.

IV.

Skole alle Wängelskor eller Sylterkor / låta hwarlön
och enom bekomma rätt för sine Penningar / blifwer någon
öfwerygat at sälla myckit dyrt / böte Konungen / Staden
och Målsåganden 10. Mark til trestiffes.

B ij

Skole

V.

Stole the och granneligen hoos In seendesmannen an-
tefna låta förr än något sällies / huru många Fierdingzäff
medh Syltetroggh / medh Korfwar / Pölsfor och hufwudh /
såsom och huru många Kannor Blodh / och thet vppå taga
en Jedel / göre the thet ey / och sällie förr än the ansagdt haf-
wa och Jedel tagit / miste alt thet the saalt hafwa til Hospi-
talet / och böte Konungen / Stadhen och Målsäganden 20.
Mark til trestiffres.

VI.

Stole Mångelskor och Sylterkor straxt the soldt haf-
wa / båra Jedelen til vpsendes Mannen / och thet affläg-
gia Accisen / göre the thet ey straxt / böte Konungen / Sta-
den och Målsäganden 12. Mark til trestiffres.

Verderning vppå hwar Fierdingz

Såå Sylte / Korfwer / Pölsfor
och Blodh.

	{ Dre Sylte	}	} 1 ½ öre.
	{ Dre fötter		
¾ Sää. 6. mark	{ Fåre hufwudh		
	{ Fåre fötter	}	} ½ öre.
	{ Leswer		
Troggh 16. öre.	{ Korfwer	}	} 1 ½ pen.
	{ Pölsfor		
	{ Dre hufwudh		
Kanna 2. öre.	{ Blodh		

Ordning

Ordning för Mångelskor som sällie alles 146.
handa slags Frucht / Rötter / Kåål och gröne Kryd-
der / huruledes och hwar the handla skole / och hwadh
ther aff skal gifwas i Accijs.

I.

Wirst skal i hwar Stadh öfwer heela Rijket
effter Stadzens lägenheet wara ett wist taal
Mångelskor / så monge som Stadhen behöfwer /
och Ståthollaren / Borgmestare och Rådth kunne
pröfwa nödige wara / hwilke skole vchi theras handel wara
Konungen och Stadhen råterådige / och sigh rätte effter
thesse författade Artikler / wedh sådant straff tilgörandes
som ther hoos förmåles.

II.

Til thet andre / skole the sälia theras Frucht / Rötter /
Kåål och gröne krydder vppå Torget wedh en sijda särstike
ifran Sylterkor / finnes någhon annorstådes sällia sådant
eller och Brennewijn / miste alt hwadh hon ther faalt haf-
wer til Hospitalet / och böte Konungen / Staden och Måls-
åganden 16. Mark til trestiffres.

III.

Skole the hafwa theras Frucht / Rötter / Kåål och
gröne krydder reenligen och vchi reene Kårel och Kårger /
beslås någon medh witene / ey så göre / böte Konungen / Sta-
dhen och Målsåghanden 6. Mark til trestiptes.

IV.

Skole the wara förplichtade förr än the någhot sällie /
at gå til Upsendes Mannen / och låta granneligen til boote
teekna / huru myckit the aff hwart slagh wilia föra vppå
Torget til at sällia / och ther vppå taga en Sedel / finnes nå-

B ij

gon

gon ey sådant göra / vthan han sällier förr än han Sedel be-
 Kommit hafwer / miste Fruchten / Kåål eller Rötter til Hof-
 pitalet / och böte Konungen / Stadhen och Målsåghanden
 12. Mark til trestiffres.

V.

Stole Månglerstorne vara förtentfne / hwar och en
 Månat / råknandes ifrån thet första hon lät skrifwa / in til
 sidste dagen på Månen / at gifwa Inseendesmannen vch
 sin Accijs / och lesfwerera alle Sedler tillbaka igen / som hon
 i samma Månat taghet hafwer / gör hon thet ey på samma
 dagh / böte Konungen / Stadhen och Målsåghanden 12.
 Mark til trestiffres.

Verderingen på effterfoliande Fruchte /
 Rötter / Kåål och Krydder / och hwadh thet
 aff skal gifwas i Accijs.

	{ 4. Mark	Pårön	1. öre.
	{ 3. Mark	Äppler	$\frac{3}{4}$ öre.
	{ 4. Mark	Plommer	1. öre.
Fierd.	{ 3. Mark	Krisfon	$\frac{3}{4}$ öre.
	{ 4. Mark	Kirsebäär	1. öre.
	{ 5. Mark	Walnötter	$1\frac{1}{4}$ öre.
	{ 4. Mark	Haselnötter	1. öre.
	{ Smultron		
Disk 4. öre.	{ Wijnbäär		} 3. pen.
	{ Hallon		
	{ Jorron		
	{ Blåbäär		
Dissen 2. öre.	{ Odon		} $1\frac{1}{2}$ pen.
	{ Måbäär		
	{ Lingon		
			4. öre

4. öre.	Mellener	3. pen.
3. öre.	Pomponer	2 1/4 pen.
4. för 1. öre.	Augurker	3/4 pen.
2. öre	Arkasiuror	1 1/2 pen.
	{ Peterfillie Rötter	}
4. R. 1. öre.	{ Palsternacka	
	{ Kåttile	}
	{ Radisser	
Fierd. 1. Mark.	Rosivor	1/4 öre.
Fierding 10. öre.	Hufvudh kåål	7 1/2 pen.
	{ Grön Kåål	}
Rorg 2. Mark.	{ Blå Kåål	
	{ Melle Kåål	
	{ Kirfwel	}
R. 1. öre.	{ Pepperoot	
	{ Morötter	}
	{ Lacdufer	
1/4 R. 4. öre.	{ Krasse	}
	{ Dragoner	
	{ Persillia	
	{ Mirram	
	{ Zimian	
4. R. 1. öre.	{ Salwia	
	{ Zyst Salwia	
	{ Mynta	}
	{ Dill	
	{ Purlöde	}
	{ Hwitlöde	
Ranna.] 3. öre.	Gröne skaalärter	2 1/4 pen.
] 4. öre.	Gröne ärter vthan skaal	3. pen.

1. die
2. die
3. die
4. die

1. die
2. die
3. die
4. die

1. die
2. die

1. die
2. die

1. die
2. die

1. die
2. die

1. die
2. die

1. die
2. die

1. die
2. die

1. die
2. die

1. die
2. die

1. die
2. die

1. die
2. die

1. die
2. die